UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Decretum Gratiani

Gratianus <de Clusio>

Parisijs, 1542

Trigesimas[e]c[und]a adhuc p[ro]sequitur de [con]tine[n]tia clerico[rum], [et] dicit q[uod] [con]stituti in q[ua]tuor sacris ordinib[us] tenent[ur] [con]tinere: [et] si habent publicas co[n]cubinas ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-62466

Visual Library

Nicolai[a] ex loco conſideratur: q2 gens Bulgarorum nouiter ad fidem conuerſa, ꝓpoſitū ſacre religionis ex integro aſſumere nondum didicerat.

¶ Q3 autē in cap. vj. ſynodi[b] pſbyter non legitimis nuptijs detent⁹ punit: non legales nuptie, ſed ſecunde intelligende ſunt: a q̇bus authoritate canonica ſacerdos quilibet debet eſſe immunis. Illud autē Gangrenſis cōcilij: Si quis[c] diſcernit presbyterū cōiugatū ⁊c̄. ſimiliter intelligēdum eſt vel localiter traditū, vel coniugatū ab ea eſſe appellatū quā ante tempus ordinationis ſue duxerat. Illud quoq3 Martini † pape, Si ſubdiacon⁹[d] ſecundam duxerit vxorem, non diſſimiliter intelligēdum eſt. primā em̄ vxorem ante ſubdiaconatū habere permittit: qua defuncta vl' caſtitatē ꝓfeſſa, ꝓmouetur iſte ad ſubdiaconatum. ꝓmotus autē ſi ſecundas deſiderauerit nuptias, ſentētie Martini pape ſubiacebit.

¶ Diſtinctio.xxxij.

Seruāda eſt[e] ergo continētia ab om̄ib⁹ in ſacris ordinib⁹ ꝯſtitutꝭ. Unde Leo papa ait.

¶ Non etiā connubiū ſubdiaconibus conceditur.

Omniū ſacerdotuz tā excellēs eſt electio: vt hec que in alijs[f] mēbris eccleſie vacant a culpa, in illis tn̄ habeantur illicita. cū em̄ extra clericorū[g] ordinē cōſtitutis, nuptiarum ſocietati ⁊ procreationi filiorum ſtudere ſit liberum: ad exhibendam tamen perfecte continētie puritatem, nec ſubdiaconibus carnale connubium quidem conceditur: vt etiam qui habent, ſint tanq̄ non habentes: et qui non habent, permaneāt ſingulares[h] et innupti. Quod ſi in hoc[i] ordine qui quartus extat a capite[k], dignum eſt cuſtodiri: quanto magis in primo vel in ſecundo tertiove ſeruandum eſt: ne aut leuitico, aut preſbyterali honore, aut epiſcopali excellentia quiſq3 idoneus exiſtimetur qui ſe a voluptate luxurie necdum refrenaſſe detegitur.

Item[l] Gregori⁹ Leoni epiſcopo Catinenſi.

¶ Palea.

Multorum relatione cōperimus hanc apud vos conſuetudinem olim tenuiſſe, vt ſubdiaconi ſuis licite miſceant vxoribus. quod ne denuo quiſq3 preſumeret, a ſeruo dei ſedis noſtre diacono ex authoritate noſtri. predeceſſoris eſt iſto modo prohibitum, vt eodem tempore hi qui iam vxoribus fuerant copulati, vnum de duobus eligerent: id eſt aut a ſuis vxoribus abſtinerēt, aut certe miniſtrare nullo modo preſumerent. et quantum dicitur ſpecioſus, tunc ſubdiaconus pro hac re ab adminiſtrationis ſe ſuſpendit officio: ⁊ vſq3 in obitum ſui temporis notarij quidem geſſit officium: ⁊ a miniſterio, qđ ſubdiaconum oportuerit exhibere, ceſſauit. Et poſt aliqua. Decetero vero fraternitas tua ſit omnino ſolicita vt quos ad hoc officium contigerit promoueri, hoc q̄3 maxime diligenter inſpiciat, ne ſi vxores habent, miſcēdi ſecum eis licentia potiantur: ſed ad ſimilitudinem apoſtolice ſedis eos cuncta obſeruare ſua nihilomin⁹ diſtrictione ꝯſtituat.

Item Greg. Augu. anglorū epiſcopo.

¶ Extra ſacros ordines ꝯſtituti ducant vxores: ⁊ ab eccleſia ſtipendia accipiant.

ſi ſubdiaconus. de ſecunda vxore intelligitur.

a ¶ Nicolai. xxviij. diſt. ꝯſulēdū.

b ¶ Synodi. xxviij. diſt. pbr̃m.

c ¶ Si q̇s. ꝟ. xxviij. diſt. ſi q̇s.

d ¶ Si ſubdiaconus. j. xxxiiij. diſt. ſi ſubdiaconus.

Seruanda. ¶ Hec diſt. diuiditur in. vj. partes. In prima parte probat ꝙ in ſacris nullus poteſt habere vxorem: in minoribus autem pōt etiā habere beneficiū. hec probat ꝑ tres autho. Scđa ibi: Null⁹. Tertia ibi: veruz. Quarta ibi: Prohibentur. Quinta ibi: Interdixit. Sexta ibi: Preſbyterū. Jo. de fan.

† Iſtō nonduz allegauit, ſed poſtea i ca. ſubdiacon⁹. xxxiiij. diſt. allegabit.

¶ Caſus. Hic intitulatur. xxxij. diſt. in qua dicitur ꝙ in occidentali eccleſia clerici in ſacris ordinibus conſtituti debent continentiā ſeruare: vt probatur per ſequēs ca. Sed in minoribus ordinibus nō coguntur.

e ¶ Seruanda eſt. In hac. xxxij. diſt. adhuc proſequitur de cōtinentia clericorum. Dicit ergo ꝙ conſtituti in quatuor ſacris ordinibus tenentur cōtinere: et qui nō fuerint continentes, priuātur officio et beneficio. etſi habent publicas concubinas, nullus miſſam eorum audiat: ‡ et vt facilius poſſint ſeruare continentiam, precipitur eis vt extranearum feminarū familiaritatem vitent: ‡ Joan. Sed nunquid quilibet ordo eſt ſacer? Et certe videt ꝙ ſic. naz dicit in lib. iiij. ſentētiarū. xxij. diſtin. c. j. in princi. ꝙ ordo eſt ſacruz ſignaculum in quo tradit ſpūalis poteſtas ordinato, et officiū: et in quolibet ordine confert gratia ſi digne ſumatur: vt ibi dicitur. Solu. re vera quilibet ordo † ſacer eſt: ſ3 quatuor precipue dicuntur ſacri a ſanctimonia. i. caſtitate ⁊ cōtinentia quam inducūt. ꝟ. xxviij. di. nullum. ⁊ ca. decernimus.

Clerici i q̄tuor ſacris ordinib⁹ cōſtituti ꝯtinere tenent.

‡ vt. j. c. null⁹. ⁊ ca. ꝑter h⁹. Ar.

‡ j. e. interdixit ⁊ ca. ſe.

† Hic q̄ro an ordo ſit vnū ſacramentuz: dic ſm̄ Pe. ꝙ vnuz dr perfectiōe vni⁹ finis: q2 ꝯſtituit ex diuerſis ordinib⁹ ſpecialib⁹ q̇ oēs ordinant ad vnū actū cōſecrationis: ſicut etiā domus vna dr. Archi.

Omniū. ¶ Caſus. Queſitū fuit a Leone an ſubdiaconi poſſint habere vxores? Et reſpondet ꝙ clerici in minorib⁹ ordinib⁹ ꝯſtituti ſi contrahant, immunes ſunt a culpa: ſ3 hoc ſubdiaconis non licet. Unde qui habent, ſint tanq̄ nō habentes: et qui nō habent, permaneant ſingulares. Et ſi hoc cuſtodit in ſubdiacono: multo fortius in diacono, preſbytero, et epiſcopo cuſtodiri oportet.

f ¶ Que in alijs. id eſt laicis.

g ¶ Clericorum. ſacrorum.

h ¶ Singl'ares. id eſt diuiſi ab eis.

i ¶ In hoc ordine. Id eſt ſubdiaconali.

k ¶ A capite. Id eſt ab epiſcopatu. Et ſic videtur ꝙ epiſcopatus ſit ordo. liiij. diſtinct. ſi ſeruus. et. xciij. diſtinct. diacones. et diſtinct. xxj. cleros. ſic. xxviij. diſtinct. nullum.

Ep̄at⁹ ē ordo.

l ¶ Item. Hic habent quidam cap. quod eſt. xxvij. q. ij. multorum ⁊c.

SI quiꝰ do ſunt clerici extra ſacros ordines ↄſtituti qui ſe cõtinere nõ poſſunt ſortiri vxores debẽt: ⁊ ſtipendia ſua exteriꝰ [a] accipere: qꝛ et de eiſdẽ a patribꝰ nouimꝰ ſcriptum ꝙ diuidebant ſingulis ꝓut cuiqꝫ opꝰ erat. de eoꝝ ergo ſtipẽdijs cogitãdũ atqꝫ ꝓuidendũ eſt: ⁊ ſub eccl'iaſtica regula ſunt tenẽdi: vt bonis moribꝰ viuãt, ⁊ canendis pſalmis inuigilẽt [b]: ⁊ ab omnibꝰ illicitꝭ, ⁊ cor, ⁊ linguam, ⁊ corpus deo authore conſeruent.

Item Nicolaus papa Odoni Uiẽnenſi archiepiſcopo.

¶ Subdiacono vxorem ducere non licet.

DE illo clerico Aluerico noĩe quem per ordines eccleſiaſticos vſqꝫ ad ſubdiaconatũ caſtum vixiſſe dicitis: cur veſtra authoritate vxorẽ duxerit, miramur: eo ꝙ nulli vnqꝫ (exceptis illis quibꝰ eccleſiaſtica regula habere permittit) vxorem habendi licentiam damꝰ [c]. Item Nicolaus papa omnibꝰ epiſcopis.

¶ Nõ audiat miſſa preſbyteri cõcubinam habentis.

NUllus miſſam audiat [d] preſbyteri quẽ ſcit [e] cõcubinam indubitanter habere aut ſubintroductam mulierem. Unde etiam ipſa ſancta ſynodus hoc capitulũ ſub excõmunicatione ſtatuit, dicẽs: Quicũqꝫ ſacerdotũ, diaconorũ ⁊c. ſicut in ſubſequẽti capitulo Alexãdri ſecũdi cõtinet.

Item Alexander. ij.

¶ Nõ eſt audiẽda miſſa a pſbytero qui cõcubinã habet.

PReter hoc autem precipiẽdo mãdamꝰ vt nullꝰ miſſam audiat preſbyteri quẽ ſcit concubinã habere indubitanter, vel ſubintroductã mulierẽ. vnde etiã ſancta ſynodꝰ hoc capitulum ſub excõmunicatione ſtatuit, dicens: Quicunqꝫ ſacerdotũ, diaconoꝛu, ſubdiaconorum, poſt conſtitutũ beate memorie predeceſſoris noſtri ſancti Leonis pape et Nicolai de caſtitate clericorum cõcubinam palam duxerit, vel ductã non reliquerit: ex parte omnipotentis dei, ⁊ authoritate principum apoſtolorum Petri ⁊ Pauli precipimus et omnino cõtradicimus vt miſſas non cãtet, nec etiam euangelium legat, neqꝫ epiſtolam ad miſſam, neqꝫ in preſbyterio cum his ad diuina officia qui prefate conſtitutioni obedientes fuerint, maneat,

SI qui vero. ¶ Caſus. Queſiuit Augu. anglorum epũ a Grego. quid deberet fieri de clericis in minoribꝰ ordinibꝰ conſtitutis qui continere non poſſunt. ⁊ reſpondet Grego. ꝙ ipſi debẽt vxores accipere, ⁊ ſtipẽdia ſua recipere exteriꝰ. Et hoc ꝓbat exemplo patrum, qui diuidebant ſingulis prout quibuſqꝫ opꝰ erat. Et debẽt viuere ſub regula ſua eccleſiaſtica: et lĩgua ⁊ corde a malo abſtinere.

a ¶ Exteriꝰ. Signatur contrariũ. xij. q. j. neceſſaria. et de cõſe. diſt. v. in omnibus. vbi dicit ꝙ omnes clerici ſimul dormirẽt. Sꝫ dic vt not. xij. q. j. quia tua.

b ¶ Inuigilẽt. Licet eñ ſint vxorati, tamen abſtinebunt a negociatione ⁊ armis: vt lxxxviij. diſtin. fornicari. xx. q. iij. eos. ſic ex̃ de ele. tranſmiſſam. ⁊. lxxxj. diſtin. dictum.

DE illo. ¶ Caſus. Quidã epiſcopꝰ permiſit alicui ſubdiacono ducere vxorem: de quo papa eum reprehendit: cũ tantum clericis infra ſubdiaconatum liceat ↄtrahere matrimonium.

c ¶ Damꝰ. Sed nunquid papa dare poteſt ſubdiacono licentiã contrahẽdi? Uidet ꝙ ſic. Nã diſpẽſat eccleſia cum conſanguineis, ⁊ diſpenſat in alijs votis: vt extra de vo. ⁊ vo. redemp. ex multa. ⁊ in iuramentis: vt. xv. q. vj. authoritatem. vbi dicitur, diſſolue obligationes impietatis. Econtra videtur: vt ex̃ de ſta. mo. cum ad monaſterium. in fi. Sol. ſi votum ipſum obliget ordinatum, papa nõ poteſt diſpenſare. ſed ſi conſtitutio obliget, ⁊ non votum: tunc poteſt papa diſpenſare: quia contra conſtitutiones eccleſie bene diſpenſat. xxv. q. j. ſunt quidam. Jo. Ego credo ꝙ papa poſſit diſpenſare: cum hoc non ſit contra articulos fidei: ⁊ ipſe habeat plenitudinem poteſtatis: vt. ij. q. vj. decreto. ⁊ ca. ſequen. B.

Sꝫ vt ↄtra hant. xxxv. q. iij. qdã. ⁊ ca. qđ ſcripſi.

Nec etiã põt diſpẽſare ↄ apoſtolũ. xxv. q. j. ſunt q̃dã. Jo. de fã. ſꝫ hic videas qđ le. et no. ex̃ đ voto. c. nõ eſt.

NUllꝰ. ¶ Hec eſt ſcđa pars diſt. in qua dicitur qđ in duobus ca. ſe. continetur. Jo. de fan.

¶ Caſus. Precipit papa in hoc capi. vt nullus audiat miſſam ſacerdotis quem ſcit indubitanter habere concubinam, aut ſubintroductam mulierem. Synodꝰ etiam hoc ſub excommunicatione precipit. Quod ſequitur, eſt. §. Gratiani.

d ¶ Audiat. Contrarium legitur. xxviij. diſtinc. conſulendum. xv. queſt. vlti. ca. vlti. Sed hic loquitur de illo cuius crimen notorium eſt, vel per ſententiam, vel per propriã confeſſionẽ: vt extra de coha. cleri. et mu. veſtra. immo ſi adhuc poſt ſentẽtiaꝫ corrigi voluerit, nõ dicam eum ſuſpenſum ipſo iure: vt lxxxj. diſtinct. ſi qui ſunt preſbyteri. extra de cohabi. cleri. ⁊ muli. ca. ſicut. B. tamẽ dicit hunc canonẽ fuiſſe quãdoqꝫ late ſentẽtie, ſed hodie non eſſe. et hoc quod dixit, ſpeciale eſt in hoc crimine fornicationis, vt notoriꝰ fornicator ſit ſuſpenſus ipſo iure, ⁊ etiã ſimoniacus: vt. j. §. verum. ſed in alijs criminibꝰ non eſt expreſſum. et ideo licet notoria ſint nõ eſt propter illa abſtinẽdum ab officijs ipſoꝛu, vel dic ꝙ licꝫ notorius fornicator ipõ actu ſit ſuſpenſus: tamen propter contrarium actuꝫ ipſo iure reſtituitur ei officium. lxxxj. diſtinct. ſi qui ſunt, vnde ꝙ̃ cito penitet, licite celebrat. Joan. Sed certe quicquid dicat Joan. hoc tene ꝓ certo, ſiue ſit notorium per ſententiam, ſiue per confeſſionem, vel per rei euidentiam de fornicatione ipſius ꝙ vitari debet: vt extra de coha. cle. ca. vlti. B.

e ¶ Quẽ ſcit. ſcientia iuris, non facti. Jo.

PReter. ¶ Caſus. Capitulũ hoc diuiditur in duas partes. In prima parte dicitur ꝙ nullus debet audire miſſam preſbyteri quem ſcit concubinam indubitanter habere, vel ſubintroductam mulierem. hoc idem ſtatuit ſynodus ſub excommunicatione ſeruandũ precipiens vt talis ſacerdos miſſam non cantet, niſi ceſſauerit: nec alia diuina celebret cum his qui obediunt huic conſtitutioni: nec aliquid ab eccleſia percipiat. In ſecunda parte que incipit ibi: precipientes etiam ſtatuimus: dicitur ꝙ illi qui ſeruant caſtitatem, ſimul manducẽt ⁊ dormiant: ⁊ decimas primitias ⁊ oblationes percipiant a laicis: quas qui non dederit, excommunicetur.

neq̃ partem ab eccleſia[a] ſuſcipiat. ¶ Precipientes etiã ſtatuimus vt hi predictoꝝ ordinum qui eiſdeʒ predeceſſoꝛib⁹ noſtris obedientes caſtitatem ſeruauerint, iuxta eccleſias (ſicut opoꝛtet religioſos clericos) ſimul manducent et doꝛmiant: ⁊ quicquid eis ab eccleſijs competit, hoc cõmuniter habeant. Deinde vt decime et pꝛimitie ſeu oblationes viuoꝛum et moꝛtuoꝛũ eccleſijs dei fideliter reddantur a laicis: et vt ipſe in diſpoſitione[b] epiſcopoꝛum ſint: quas qui retinuerint, a ſancte eccleſie cõmunione ſeparẽtur[c]. Uerum[d] pꝛincipia harũ authoꝛitatum contraire videnꝭ Hiero.[e] Auguſti.[f] ⁊ ceteris qui Chꝛiſti ſacramẽta neq̃ in bono neq̃ in malo hoĩe fugienda demonſtrãt: ſicut ſubſequens cauſa ſimoniacoꝝ pleni⁹ demonſtrat. Sʒ Urban⁹.ij. in ep̃la[g] deſtinata pꝛepoſito[h] ſancti Uincẽtij hãc contrarietatẽ determinat, dicens. Ad hoc[i] vero qđ ſubiungitur in eadẽ ep̃la.i. vtrum ſit vtendũ oꝛdinationib⁹ ⁊ reliquis ſacramentis a criminoſis exhibitis, vt ab adulteris, vel ſanctimonialiũ violatoꝛibus, vel huiuſmodi. Ad hoc inq̃ reſpondemus, ſi ſchiſmate vel hereſi ab eccleſia non ſeparẽtur, eoꝛũdẽ oꝛdinationes et reliq̃ ſacramẽta ſancta ⁊ veneranda[k] non negam⁹, ſequẽdo beatũ Augu. qui ſuper Jo. de huiuſmodi tam copioſe q̃ʒ veraciter diſſerit. Ait enĩ. Baptizat ſeru⁹ ſiue bon⁹ ſiue malus[l]: neſciat ſe ille q̃ baptizaꝭ, baptizari, niſi ab eo qui ſibi baptizandi dedit poteſtatem. et paulo poſt. Nõ abhoꝛreat columba[m] miniſterium maloꝛũ, ſed reſpiciat dñi poteſtatem. Attamẽ[n] pꝛedeceſſoꝛes noſtri Nico. ⁊ Grego. a miſſis ſacerdotum quos tales re vera eſſe conſtiterit[o], fideles abſtinere decreuerunt: vt ⁊ peccãdi licẽtiam ceteris auferrent: et hu-

---

a ¶ Ab eccleſia. Hoc concedo in ſuſpenſo a canone. idẽ eſt in excommunicato. extra de ap. paſtoꝛalis. non ita dico in ſuſpenſo ab homine, q̃ ibi ſtatim debeat amittere beneficium: quia relegato ad tempus bona non adimuntur, niſi hoc in ſententia exprimatur. C. de pe. deportatoꝛũ. quia dũ alijs rationib⁹ q̃s conſtringi poteſt, non ſunt ei ſubſidia ſubtrahenda. C. de execu. rei iudi. ſtipendia. Joã. immo dico q̃ nec hec adimerentur, niſi in ſententia exprimeretur. quid de hoc iuris ſit, notaui in queſtionibus. B.

b ¶ In diſpoſitione. Argu. p cõmuni vita clericoꝝ: vt.j.q.ij. ſacerdos. Sed contra: varie ſunt ɔſuetudines. j.e. placuit. extra de conſti. cum oẽs. ⁊ de cle. cum eccleſia vulterana.

c ¶ Separẽtur. Arg. q̃ laici excõmunicandi ſunt q̃ decimas vel oblationes ſoluere nolunt. xvj.q.j. ſtatuimus. ⁊ ca. reuertimini. xiij.q.ij. qui oblationes. xij.q.j. duo ſunt genera.

¶ Uerũ. ¶ Hec eſt tertia pars diſt. in qua ponit ca. Urbani in quo dicit que differentia ſit inter ſacramenta celebrata a malis catholicis, vt in neceſſitate poſſint ſumi: ⁊ celebrata ab hereticꝭ, que nullo modo poſſint ſumi, pꝛeter baptiſma. Joan. de fan.

¶ Caſus. Dictuʒ eſt. ſ. in. c. null⁹. ⁊. c. pꝛeter hoc. q̃ nullus debet audire miſſam ſacerdotis quem ſcit cõcubinã indubitanter habere, ſed hoc videꝭ cõtradicere Hierony. ⁊ Aug. ⁊ multis alijs qui dicit ſacramenta non eſſe ſpernenda in bono vel malo pꝛelato: vt.j.q.j. in multis. c. Sed hec contrarietas ſoluitur in epiſtola Urbani, que epiſtola infra ſequitur ſtatim.

d ¶ Uerum. Hic. ſ. diuidiꝭ in tres partes.

e ¶ Hieronymo. j.q.j. ſicut Chꝛiſtus.

f ¶ Auguſtino. j.q.j. ſi fuerit. ⁊ ca. neq̃ in hoĩe.

g ¶ In epiſtola. j.q.iij. ſaluatoꝛ.

h ¶ Pꝛepoſito ſancti Uincentij. epiſtola deſtinata fuit ab heretico, in qua multa obijciebantur ei. ſ. vtrũ vera eſſent ſacramẽta vel ſacrificia hereticoꝝ: cui cum nõ reſpondere poſſet, miſit eam pape Urbano vt reſponderet: ipſe vero reſpondit ad ſingula.

¶ Ad hoc vero. ¶ Caſus. Diuiditur ergo hoc ca. vel hec epiſtola in duas partes. In pꝛima parte ponuntur due queſtiones: quarum pꝛima eſt vtrum ſacramenta ſint recipienda a criminoſis? Reſpondet Urbanus q̃ vera ſunt ſacramenta in ſui eſſentia a quocunq̃ fiant: dummodo fiant in foꝛma eccleſie, ⁊ ab his qui poteſtatem habent conficiendi: ⁊ recipienda ſunt ab eis niſi ſint heretici vel ſchiſmatici. ⁊ hoc pꝛobat authoꝛitate Auguſtini. Nico. tamen ⁊ Greg. pꝛeceperunt ab officijs ſimoniacoꝛũ et iacentiũ in foꝛnicatione manifeſta abſtinendũ eſſe. Scđa queſtio ſit complexiue: aut non ſunt vera ſacramẽta que conficiũtur ab iſtis: nec habẽt virtutis effectũ: aut ſunt vera. Si non ſunt vera: ergo neq̃ agentib⁹ neq̃ ſuſcipientibus obſunt. Si ſunt v̾a: ergo ſperni non debent. Et reſpõdet Urban⁹ q̃ v̾a ſunt. Uerũtamen contra ſtatuta Grego. ⁊ Nicolai nõ ſunt recipienda de manib⁹ eoꝛum. In neceſſitate tamen ab iſtis ſcilicʒ ſimoniaco et notoꝛio foꝛnicatoꝛe poſſunt baptiſma ſuſcipi ⁊ etiam euchariſtia. In ſecunda parte que incipit ibi, hec de malis: diciꝭ q̃ ſacramenta ſchiſmaticoꝛũ et hereticoꝛum vera ſunt, vt dicũt doctoꝛes eccleſie: ſed non habent effectum donec fuerint reconciliati eccleſie vel ipſi vel oꝛdinati ab ipſis, per manus impoſitionem: ſed non ſunt recipienda ab ipſis. in moꝛtis tamen articulo tantum baptiſma ab eis recipi poteſt. Cypꝛianus tamen ⁊. lxxx. epiſcopi cum eo dixerũt baptiſma hereticoꝝ eſſe lauacrũ diaboli. Sʒ repꝛehenſi ſunt ab Auguſtino, Stephano, Coꝛnelio, et alijs pontificib⁹ Romanis: cum melius ſit a talibus baptiſmum recipere, q̃ʒ in eternum perire. Et hanc ſententiam ſequitur tota eccleſia.

i ¶ Ad hoc. Hic incipit ca. vrbani.

k ¶ Et veneranda. Et etiam ſuſcipienda: et per hoc reſpondet duabus queſtionibus. ſcʒ q̃ ipſa ſacramenta vera ſunt, ⁊ pꝛeterea q̃ ſuſcipiẽda ſunt: ⁊ ita facias vim in verbo illo veneranda.

l ¶ Malus. Non ſufficienter pꝛobat hoc, cum aliud dici poteſt in baptiſmo, aliud in ceteris. nam et a pagano conferri poteſt. de conſecratione diſtinctione. iiij. a quodam. ſed melius pꝛobat per ſequens: non abhoꝛreat ⁊c.

m ¶ Columba. i. bonus chꝛiſtianus.

n ¶ Attamen. Huc uſq̃ intelligitur de malis ocultis et de illis qui tolerantur.

o ¶ Conſtiterit. Per ſententiã: vel per confeſſionẽ: vel per rei euidentiã: vt. ſ. dixi in ca. nullus.

Marginal notes:

Clerico a excõicatoꝛ ſub trahẽdũ bñficium.

Foꝛte nõ bene de Joã. q̃ q̃ nõ facit officiũ nõ dʒ percipere bñficiũ. ex de cle. cõn. q̃s ⁊ rc. et c. diuerſis. Ar. xij.q.j neceſſariuʒ. de ɔſe. diſ. v. i oib⁹ vbi de hoc.

Excõicari pñt q̃ decimas nõ ſoluũt.

q̃ cõtinent. j.q.iij. ſaluatoꝛ.

Baptizare poteſt pagan⁹.

iuſmodi ad digne penitentie lamenta reuocarent. Scribit enim predeceſſor noſter Grego. Rodulpho ⁊ bertulpho† ducib⁹ [a] inter cetera. Officiū [b] ſimoniacoꝝ ⁊ in fornicatione iacētiū ſciēter nullo modo recipiat;: ⁊ quātū poteſtis, tales a ſanct; miniſterijs vbi oportuerit, prohibeat; ⁊c. Porro [c] ad hec que tibi ſyllogiſtice i cadē epiſtola obijciunt: ⁊ ſi corp⁹ et ſanguis Chriſti nō ſunt, ⁊ alia que prediximus, ſiue ꝟtutis effectū non habeāt: qd hoc agentibus obſunt: ꝙ ſi habent, cur ſpernunt ſi [d] ab indignis preſumunt [e]? Ad hec inquā ita reſpōdem⁹: ꝓprias quidē habēt virtutes ⁊ dignitates, vt prefatus Augu. ait ſuper Jo. cōtra donatiſtas: ſʒ agentib⁹ [f] vel ſuſcipiētib⁹ hec eadē ſacramēta cōtra prefatoꝝ [g] pontificū inſtituta [h] (niſi forte ſola morte interueniente, vtpote ne ſine baptiſmate vel cōmunione [i] qlibet humanis reb⁹ excedat) eis inqꝫ agētib⁹ vel ſuſcipiētibus intantū obſunt, vt vere idololatre ſint; cum talib⁹ [k] ⁊ ordinationum [l] ⁊ ſacramentorū [m] cōfectio [n], et aliter ꝙ̄ permiſſum eſt ſciēter ſuſceptio, vehementer a ſanctis canonibus prohibeantur. ait enim Samuel ꝓpheta. Quaſi peccatum ariolandi eſt repugnare, et quaſi ſcel⁹ idololatrie nolle acquieſcere. Hec de malis [o] catholicis qui intra eccleſiam ſunt. Ceterū ſchiſmaticorum ⁊ hereticorum ſacramenta quoniā extra eccleſiam ſunt, iuxta ſanctorum patrum traditiones, ſcilicet Pelagij, Gregorij, Cypriani, Auguſtini, et Hieronymi, formam [p] quidem ſacramentoꝝ habent: non autē virtut; effectū habere ꝯfitemur, niſi cum ipſi vel eoꝝ ſacramētis initiati [q] per man⁹ [r] impoſitionē ad catholicam redierint vnitatē. Sciēdum vero ꝙ canones apoſtoloꝝ [s] (quorum [t] authoritate orīetalis ⁊ ex parte [v] Romana vtit̃ eccleſia) etiā inſignis Cyprian⁹ martyr et lxxx. epī cum eodem baptiſma hereticorum, lauacrum diaboli [x] appellant [y]. Stephanus vero et Cornelius martyres et

a ¶ Ducib⁹. Arg. hic ꝙ laicus de mandato ſuperioris poteſt ſuſpēdere clericos, ⁊ excōmunicare: quia excōmunicatio eſt iuriſdictionis potius ꝙ̄ ordinis. Argu. extra de elec. tranſmiſſam. nam electioni poſſunt intereſſe laici. lxiij. diſtinc. adrianus. ⁊ ca. in ſynodo. ⁊ argu. xcvj. diſt. bene quidē. et ca. nos ad fidem. ⁊ cauſis matrimonialib⁹. xxxv. q. v. ad ſedē. circa me. ij. q. v. mennā. Jo. Hoc tamē videtur alienū a laico, cum de rebus ſpiritualibus ſe non intromittat: vt extra de iudi. decernimus. immo vt ibi dicit, ꝓhibetur prelatis vt talia laicis non committant: tamē dn̄s papa qui habet plenitudinem poteſtatis, eis poſſet cōmittere vt excommunicarēt. ij. q. v. mennā. Bar.

b ¶ Officium. h. iſtud intelligit de notorio ſimoniaco ſicut de notorio fornicatore. meli⁹ credo ꝙ etiam occultus ſimoniacus ſuſpenſus ſit ſi eſt ſimoniacus in ordine: vt. j. q. j. reperiunt. ſuſpēſus eſt enim quo ad ſe, et quo ad alios. Hoc ideo dicit, quia qlibet peccator ſuſpēſus eſt quo ad ſe, licʒ nō ꝗ ad alios‡ preter notoriū fornicatorē, ⁊ occultū ſimoniacum. vnde ab occulto ſimoniaco in ordine, quē ſcis eſſe ſimoniacū, non debes recipere ſacramenta: vt dixi. j. q. j. ſi qs a ſimoniac;. ⁊ ꝓbat̃ ex̃ de ſimo. per tuas. ſed a quolibet alio qui adhuc tolerat̃, potes recipere: quia licet quilibet peccator ſit quo ad ſe ſuſpenſus: vt. j. q. j. ſacerdotes. nō tamen quo ad alios: vt hic patet, ⁊. xv. q. vi. ca. vi. ſic quandoqꝫ aliquis eſt ſuſpēſus quo ad alios, ⁊ non quo ad ſe: vt extra de cle. peregri. tue.

c ¶ Porro. Hec ſunt verba Urbani.

d ¶ Si. exponitur. i. ꝙ̄uis.

e ¶ Preſumunt̃. i. preſumptiue conficiuntur.

f ¶ Sed agētibus. Ab illo loco vſqꝫ ad illū locum ceterūʒ, agit de ſimoniaco, ⁊ de fornicatore. ⁊ ab illo loco vſqꝫ ibi ſciendum, loquit̃ de heretico ⁊ ſchiſmatico: et tres inuuntur differētie inter hos duos: ſcʒ ſimoniacum ⁊ fornicatorē: ⁊ inter illos duos ſcʒ hereticū ⁊ ſchiſmaticum. Prima eſt ꝙ ſimoniac⁹ ⁊ fornicator tēpore neceſſitat; cōferūt duo ſacramēta. ſ. baptiſmū ⁊ corp⁹ Chriſti: ſʒ illi‡ baptiſma tm̄. † Scđa eſt ꝙ iſti ꝯferūt ſacramētū ⁊ effectū ſacramenti: illi tm̄ ſacrm̄. Tertia: q̄ ordinati ab iſtis recipiuntur ſine manus impoſitione: ſed ab illis nō. j. q. j. manus. ⁊ ca. quod quidam.

g ¶ Cōtra prefatoꝝ. Nicolai ⁊ Gregorij. Et ſic ptʒ ꝙ hic tantū loquit̃ de ſimoniacis ⁊ fornicatorib⁹.

h ¶ Inſtituta. ſcilicet obſunt.

i ¶ Uel cōmunione. ſic ergo ab iſtis recipitur eucharīſtia: ſʒ nō ab hereticis: vt. xxiiij. q. j. ſi quis dederit.†

k ¶ Talibus. ſacerdotibus.

l ¶ Et ordinationum. i. ordinū.

m ¶ Et ſacramētorum. aliorum.

n ¶ Cōfectio. improprie dicunt̃ ordines confici.

o ¶ De malis. hec litera bene innuit ꝙ ab illo loco, porro ad hec ⁊c. vſqꝫ huc, tm̄ de malis catholicis intelligitur, nō de preciſis: nec ꝯtradicit illud contra donatiſtas: q̄ vrban⁹ inducit authoritatē Greg. a minori. Naʒ hoc dicit de ſacramentis donatiſtarū, et ꝙ habēt proprias virtutes ⁊c.

p ¶ Formā. i. virtutē habēt: q̄ vera ⁊ integra ſunt. j. q. j. qđ quidā. et de ꝯſe. diſ. iiij. oſtēdit. ⁊ ca. ſicut in ſacramentis.

q ¶ Initiati. i. cōſecrati. ſi. de conſe. diſt. ij. q̄ corp⁹. xij. q. ij. aurum. xxviij. q. j. caue. Sʒ aliter accipit̃. xxvij. q. ij. cū initiat̃.

r ¶ Per man⁹. j. q. j. hi. qui. Sed qđ dices de penitētia? nunqđ eſt ab iſtis preciſis accipiēda? Rñ. in caſu neceſſitatis eis poſſum⁹ ꝯfiteri. nā ⁊ cuilibet. de pe. diſ. j. quē penitet. ſʒ licʒ eis cōfiteamur, tamē nō debem⁹ recipere ab illis penitentiā: q̄ nec in eo caſu imponēda eſt penitētia, ſed innoteſcēda. xxvj. q. vij. ab infirmis. Uel dic ꝙ nō debemus eis confiteri. xxiiij. q. j. §. ſed iſtud. in fi. de pe. diſ. vj. c. qui vult. ⁊ illud ne inducant nos in deſperationē ſicut iudei iudā cum ei penitenti dixerunt, qđ ad nos? tu videris. de pe. diſt. j. ijs poteſtatis.

s ¶ Apoſtoloꝝ. i. q̄ ſub noie apoſtoloꝝ facti ſūt: ſʒ ſunt apocryphi. xv. di. ſancta Romana. xvj. di. canones. h.

t ¶ Quorum. Simplex eſt hec relatio.

v ¶ Ex parte. xxxj. diſt. aliter.

x ¶ Diaboli. Si quo ad effectū dixiſſent in deteſtationem criminis hereſeos, bene dixiſſent: ſʒ hoc dixerūt q̄ nō credebāt eſſe ſacramētoꝝ veritatē apud hereticos: ⁊ ideo reprehenſi fuerūt ab Augu. h.

y ¶ Appellant. j. de conſe. diſt. iiij. quomodo.

Laicus quāqꝫ poteſt clericos ſuſpēdere ⁊ excōicare.

† Bartholdo.

Simoniac⁹ an ſit ſuſpēſus.

‡ De hoc etiaʒ no. l. di. de his ꝟo. i gl. vlti. ibi videas.

‡ Scilʒ hereticus et ſchiſmaticus.

† Et nō corpus Chriſti xxiiij. q. j. c. vlti. et q̄ ſit rō not. §. e. q. §. ſʒ illud. ar.

a ¶ In baptiſmo. Uidetur ꝙ nec baptiſmus in neceſſitate ab heretico ſit accipiendus.nam cordis contritio ſufficit.vt de cōſe.diſt.iiij.baptiſmi vicem.ſic nec corpus chriſti.xxiiij.q.j.ca.pe.ꝛ vlti.quia q̄ credit,manducat.de cōſe.di.ij.vt quid paras? Rn̄.hec eſt ratio,quia baptiſmꝰ neceſſarior eſt. ꝙ aut ducant vxores,aut cogantur continentiam profiteri ſi volunt ſubdiaconi fieri.
d ¶ Pubertatis. plene,que eſt.xviij.annorum in ſecularibꝰ clericis:ſed.xv.in monachis.xx.q.j.illud.xxviij.diſtinctio.de his.hec enim dicitur plena pubertas: vt inſti.de adop.§.minorē. Sed quantū ad matrimonium contrahendū dicit plena pubertas.xiiij.anni in viro,vel.xij.anni in muliere: vt ex̄ de deſpō.ipu.puberes.

pontifices romani,et venerabilis Augu.in li.de baptiſmo eundē Cyprianū et prefatos ep̄os ob hāc cauſam vehemēter redarguunt,affirmantes baptiſma ſiue ab heretico ſiue ſchiſmatico eccl'iaſtico more celebratū ratum eſſe baptiſma:et merito,q: alia in baptiſmo [a],et alia in reliquis ſacramētis cōſideratio eſt: quippe cum in ordine prior ꝛ neceſſarior [b] ſit.ſubito enim morituro prius baptiſmate q̄ꝫ dn̄ici corporis cōmunione vel aliis ſacramētis conſulitur: ꝛ dū forte catholicus non inuenitur, ſanctiꝰ eſt ab heretico baptiſmi ſacramētum ſumere,q̄ꝫ in eternū perire. ꝛ hāc ſententiā preſcriptorū pōtificū Cornelij,Stephani,ꝛ Auguſtini,ſecuti ſunt Syriciꝰ,Innocētiꝰ,Leo,Anaſtaſius,et magnus Gregorius,et om̄is catholica eccleſia tenet. Prohibentur ergo de manibus taliū ſacerdotum ſacramēta ſuſcipi:non quin ſint vera q̄ꝫtū ad formā et effectum:ſed quia dum huiuſmodi ſacerdotes ſe a populo contēptos viderint,rubore verecūdie facilius ad penitentiam prouocantur.

Item ex.vj.ſynodo.

¶ Qui vxorem ducere volūt ante ordinem ſubdiaconatus hoc faciant.

SI quis eorum [c] qui ad clerū accedunt,voluerit nuptiali iure mulieri copulari:hoc ante ordinationez ſubdiaconatus faciat. Item ex cōcilio carthaginenſi.iiij.

¶ Lectores aut vxores ducāt aut cōtinentiā ꝓfiteātur.

LEctores cū ad annos pubertatis [d] veniunt, cogantur [e] aut vxores ducere aut continentiam profiteri.

Item Grego.bonifacio epiſcopo rhegitano.

¶ Subdiacones cōtinētiam obſeruare oportet.

SUbdiaconibꝰ tuis hoc qd̄ de ſingl'is ſtatuimꝰ decernimꝰ obſeruari:nec illaz definitionē noſtrā cuiuſq̄ꝫ cōtumacia [f] ſinas aut temeritate corrūpi. Itē vrbanus ſcōs in ſynodo apud melchiam.

¶ Bn̄ficio et officio careāt q̄ poſt diaconatū vxoribꝰ vacāt.

EOs quiꝰ [g] poſt diaconatū vxoribus vacare voluerint, ab omni ſacro ordine remouemus:officioq̄ꝫ atq̄ꝫ beneficio eccleſie carere decernimus.ꝙ ſi ab epiſcopo commoniti nō ſe correxerint,principibus indulgemus licentiam vt eoꝝ feminas mancipēt ſeruituti:

nam in eo delētur oīa peccata, adeo ꝙ etiam ignis purgatorij pena nō ſentietur.de conſe.di.iiij.ſine.nō autem ita eſt in cordis cōtritione vel penitētia.Nā per ea non poteſt purgatoriū euitari, † qd̄ excedit oēm penā quā hic quis poſſit ſuſtinere, ſm̄ ꝙ hec colligunt de peni.diſt.vlti.ca.vlti.et xxv.di.q̄ in aliud.
b ¶ Neceſſarior. Immo eſt ianua omniū ſacramentorū.j.qō.j.ſi quis confugerit.de conſe.diſtin.iiij.hi vero.ex̄ de preſb.nō bapti.veniens.
¶ Prohibentur. ¶ Hec eſt.iiij.ps diſt.in qua probatur qualiter debeant puniri oēs qui in ſacris recipiunt vxores,vel retinēt concubinas: et dicit ꝙ debent a clero ſubmoueri, et vxores mancipari ſeruituti.ꝛ hoc ꝓbat p.viij.authoritates ſanctorū patrum.Jo.de fan.
¶ Caſus. Concludit Gratianus ex ſupradictis ꝙ ſacramenta de manibus hereticorū ſimoniacorum et in fornicatione iacentium non ſunt recipienda, non quin ſint vera ſacramenta,ſed ideo fit vt tales ſacerdotes propter verecūdiam facilius ad penitentiā ꝓuocentur,ſi viderint ſe cōtēni.
c SI quis eorū. ¶ Iſtud.c.euidenter eſt cōtra illos qui dicunt ꝙ greci poſſunt contrahere in ſacris ordinibus † cum hoc.c.ſit ſexte ſynodi:et ſexta ſynodus preſixit eis regulam viuendi: vt.xxxj.diſtinct.nicena.et ca.quoniā.§.hoc autem.patet etiā ꝙ apud eos in ſacris ordinibus non cōtrahitur matrimonium:nec etiam tempore apoſtolorum licitum fuit contrahere in ſubdiaconatu:vt.lxxxiiij.diſt.cum in preterito.
LEctores.¶ Caſus. Clerici quidam in pubertate xviij.ann.poſiti volebant ad ſubdiaconatum non promiſſa continentia ꝓmoueri. quibꝰ reſp.cōci.cartha.

e ¶ Cogantur.j.e.placuit.contra. Sed illud quādo eccleſia penuriam non patitur.ar.lv.diſt.ca.j.
SUbdiaconibus. ¶ Caſus. Queſiuit Bonifaciꝰ an ſubdiaconi ſui epiſcopatus poſſint vxores ducere: ꝛ reſpōdet Grego.ꝙ non:ſed hoc ſtatuit de illis qd̄ decreuit ꝺ aliis nec quod decretū fuit,alicuiꝰ temeritate vult violari.
f ¶ Cōtumacia. Quia nō eſt fauore alicuius perſone omittēdū quod ſtatutis generalibus cōtinetur.lxj.diſt.miramur.
EOs q̄. ¶ Caſus. Quidaz diaconi contrahebant de facto, vel vxores quas duxerāt ante ſacros ordines, cognoſcebant. Unde reſpō. Urbanus ꝙ tales ab officio et beneficio ſuſpendātur et ſi incorrigibiles fuerint,dat licentia principibus vt eorum feminas mancipent ſeruituti: et ſi epiſcopi huic prauitati cōſenſerint,ſuſpendātur.
g ¶ Eos qui. Quod hic dicitur,intelligo quando quaſi matrimonialiter † ducunt vxores: et in eo caſu filij redigūtur in eccleſie ſeruitutē: vt.xv.q.vlti.cum multe. primo tamen ipſe ep̄s rediget in ſeruitutē eas ſi poteſt: vt.lxxxj.diſtin.quidā clerici. Sed ſi ipſe non ſufficit,tunc itur ad brachium ſeculare: vt hic dicitur. Sed obiicitur: nonne principes habent iuriſdictionem ſuper iſtas,cum ſint laice? quare ergo eis indulgetur iſtud cum ipſi eas per ſe poſſunt punire? Si legitima eſſet vxor iſta, tunc planum eſſet: quia legitima vxor ſortitur forum ex perſona viri: vt.ff.de iuriſdictione omniū iudi.cum quedam. Sed illa que non eſt legitima,nō: vt.ff.ad munici.

† purgatorij pena eſt acerbior omni mūdana.
† Ut cōtinet in s̄di.ca. nullus. de hoc legit et not. xxiiij.q.j.§.ſz illud.ibi videas Archi.
† Arg. ad hoc xxxj.di. aliter. vbi etiā de hoc. ſz hug. dicit ꝙ hoc nicolaus conſtituit.et ſz Lau. eſt ꝓ eo arg. op. ti.ff.cō mo.l.j. et.l.i cō moda to.§.ſi cut aūt. Archi.
† hanc ſn̄iam ſequit Uin.et Innoc. ex̄ ꝺ coha.cle. ca.ij.in fi.etiaz vbi de hoc. Archi.

Uxor clerici ē de foro eccl'ie.

de iure .§. vlti. Ad hoc pōt dici q̄ cum ſit de familia ſacerdotis, eſt de foro eccleſie: ſicut et alij qui ſunt de familia eius: vt.lxxxix.diſt.indicatū.ꝛ.xij.q.ij.eccleſiarum ſeruos. vel ideo cenſetur de foro eccleſie, qꝛ deliquit in perſona eccleſie: qꝛ ratione delicti dicit̄ in me pꝛinceps habere iuriſdictionē ꝛ ratione delicti fit quis de foro alterius: vt. vj. qō.iij. placuit.

d ¶ Placuit. ¶ Etiam abſtinere. i.non contrahere. e ¶ Sed ſm̄ vniuſcuiuſq̄ꝫ. No.conſuetudinē ſeruandam in mr̄imonio: vt hic, ꝛ.j.e. quoniā. ꝛ ex̄ de cog. ſpi. c.ij. Sed cōtra ex̄ de ſpon. duoꝝ.tua. ꝛ ex hoc videt̄ q̄ epūs in ſua dioceſi poſſit ſtatuere ne acolythi ꝯtrahant. Sed credo hāc cōſuetudinē referendam ad beneficia vt ſi cōſuetudo ſit vt acolythi vxorati habeant beneficia, ipſa ſeruetur, ſed hodie corrigit̄ p decre. ex̄ de cle. coniu.ioānes.ꝛ ca. cum decorem.

tuti. Si vero epi cōſenſerint[a] eoꝝ̄ prauitatibus: ipſius officij interdictione mulctentur.

Item Grandenſi Patriarche Dominico.

¶ Excludendi ſunt a ſuorum graduum dignitate ſubdiaconi et deinceps ſi continentes eſſe nolunt.

Erubeſcāt impij ꝛ apte intelligāt iudicio ſancti ſpiritus eos q̄ modo in ſacris tribus gradib⁹.ſ.preſbyteratu, diaconatu, ſubdiaconatu poſiti mulierculas nō abiecerint ꝛ caſte nō vixerint: excludendos ab eorūdem graduū dignitate. de manifeſtis quidem loquimur: ſecretoꝝ[b] autē ꝛ cognitor de⁹ ꝛ iudex eſt.

Idem in Meldenſi ſynodo preſidens ait.

¶ Ad ſacros ordines non accedat niſi virgo aut probate caſtitatis.

Nemo ad ſacrū ordinez permittat̄ accedere niſi aut virgo[c], aut probate caſtitatis, et qui vſq̄ꝫ ad ſubdiaconatum vnicam et virginem vxorem habuerit.

Item in cōcilio Carthagiñ.

¶ In trib⁹ gradib⁹ conſtituti etiā ab vxoribus abſtineant.

Placuit epōs, pb̄ros, diaconos, ſubdiaconos ſecūdū priora cōſtituta etiam abſtinere[d] ab vxorib⁹: qd̄ niſi fecerint, ab eccleſiaſtico remoueant̄ officio: ceteros vero clericos ad hoc non cogi, ſed ſm̄ vniuſcuiuſq̄ꝫ[e] eccleſie conſuetudinem obſeruari debere.

Item Leo contra epiſtolam Nicete abbatis.

¶ In minoribus ordinib⁹ cōſtituti vxorem ducant, niſi voto aut religioſo habitu prohibeantur.

Seriatim et aperte pſequamur qd̄ ſancta Roma.eccle.de gradibus clericorū ait. Clericos, oſtiarios, lectores, exorciſtas, acolythos ſi extra votū[f] et habitū monachi inueniātur, ꝛ cōtinentiam profiteri noluerint: vxorē ducere virginē cum benedictione ſacerdotali pmittūtur: non autē viduā aut repudiatā: qꝛ propter hoc deinceps nec ad ſubdiaconatum prouehi poterūt: quia nec laicus niſi virginem ſortitus vxorem, aut bigamus ad clericatum poteſt aſcēdere: vel ſi quis ex prefatis ordinib⁹ deſiderat ad ſubdiaconatum aſcendere, non poteſt ſine conſenſu vxoris ſue: vt fiat de carnali deinceps ſpirituale cōiugium, nemine cogente eos. Neq̄ꝫ permittitur poſtea vxor iungi eidez marito ſuo carnaliter: nec cuiq̄ꝫ nubere in vita, aut poſt mortem[g] illius.

a ¶ Cōſenſerint. hodie deponitur: vt ex̄ de vita et hone.cle. vt clericorū mores.ꝛ.lxxxiij.diſtin.ſi quis epūs.et ex̄ de ſimo nemo. Sed illud verū quando prece vel precio cōſenſit: vt ibi dꝛ in illa conſtitutione vt clericorum. Si aūt epūs negligēs eſſet: ſuſpēdat̄ p duos mēſes: vt.j.q.j. q̄cūq̄d.

i.qd̄ dꝛ in illis.c. p̄dictis, grādēſi patriarche. iſte ſub noīe archiepī ꝯtinet̄: vt patꝫ xxj.di.ꝯ c.j.verſi.ordo. Archi.

¶ Erubeſcant. ¶ Caſ⁹. Queſiuit p̄triarcha grādeñ. quid debeat fieri de his q̄ erāt in ſacris ordinibus poſiti: nihilomin⁹ tm̄ mulierculas ſibi habebāt. Et reſpon. Urbanus: niſi eas abiecerint, ꝛ vixerint continenter: ſi eſt manifeſtū, ſunt ab oī dignitate eccleſiaſtica remouendi. Si autem occultū eſt, diuino iudicio reſeruentur.

b ¶ Secretorum. Ex hoc ptꝫ q̄ eccleſia non iudicat de occultis. ſic. xxxij. q.v.xp̄iana.ij.q.v. ꝯſuluiſti.ꝛ.vj.q.j. ſi oīa. Et eſt ar. ꝯ opi. illoꝝ̄ q̄ dicunt q̄ occultū delictū nō irrogat irregularitatem. Joan. quod eſt expreſſum hodie extra de tēpo.ordi.capi.vlti.niſi in homicidio et ſimonia in ordine.ſ. q.j.reperiuntur. B.

Eccl'ia nō iudicat d̄ occultis.

¶ Seriatim. ¶ Caſ⁹. Abbas Niceta dicebat clericos in ſacris ordinibus poſſe cognoſcere vxores ſuas. Leo aūt papa reprehēdēs eius epiſtolam dicit q̄ clerici in minoribus ordinibus ſi ſunt extra votū vel habitū monachalē, poſſunt vxores ſortiri virgines nō viduas vel repudiatas: alioq̄n nec ipſi nec bigami poterunt, pmoueri poſtea. Si autem poſtea voluerint pmoueri, debet hoc etiam fieri de conſenſu vxoris: que poſtea nec maritis nec alijs debꝫ carnaliter copulari viuente marito vel poſt mortem.

f ¶ Uotum ꝛ habitum. Bene dicit habitum et votum quia ſolus habit⁹ non ſolennizat votū: vt extra de reg. porrectum.

g ¶ Poſt mortem. De iſta vxore promoti dic q̄ eo ipſo quod dat licentiam, intelligitur vouere: ſimiliter etiam ea cuius maritus ſuſcepit habitum religionis. vnde neuter debet contrahere. ſi tamen contraxerit, tenet ſecundum quoſdam. nam votum non fuit ſolennizatum. Diſtingue tamen vtrum huius vxor ſciat ius vel dicatur ſibi: quia tunc vouere intelligitur, non tamen ſolennizatur votum. Si vero ignorat, nec ei dicitur: non intelligitur vouere. in vxore tamen promoti ſecus poſſet dici non propter votum, ſed propter conſtitutionem eccleſie: ſcilicet vt non ſit matrimonium ſi contrahat. et videtur expreſſum ſupra. xxviij. diſtinc. quia ſunt. H. dicit quod in vtraque vxore promoti ꝛc.

c ¶ Nemo. ¶ Uirgo. Quid ſi credit ſe cōtrahere cum virgine, ꝛ eſt corrupta? Dico eum non promouēdum, cum ſit maritus corrupte: vt.lj.diſtinc.qui in aliquo. quia ibi nec error nec violētia excuſat: vt.xxxij.q.v. ille autem. ſicut nec caſus excuſat: vt. xv.q.j.ca. vltimo. Quid ſi primo corrupi virginem, ꝛ poſtea eam deſponſaui? Argu. q̄ promoueri non poſſum ſi volo eam ducere: vt.xxx.qōne.v.qualis.ꝛ.j.diſtinct.proxima.maritū. hoc notaui in queſtione. B.

Bigam⁹ ē cū corrupta ēt ignorāter contrahēs.

greſſi votũ de preſenti dirimit, licet non ſolẽnizet actum. Jo.faber dicit aliud eſſe in vxore ingreſſi, aliud in vxore promoti: quia illa poſt mortem contrahit, ſed vxor promoti non: quia eſt ratio diuerſitatis: quia dignior eſt clericatus ꝙ monachatus, nam etiam bigamus poteſt eſſe monachus.xvj. q.j.legi. Sed mirum eſt ꝙ tantus vir hoc dixerit, cuz manifeſte obuiet. xxvij.q.ij.agathoſa.et ca.ſi quis coniugatus. et. xxxiij. q.v.qui vxorẽ.poſſet autẽ dici ꝙ votum vxoris ſolẽnizatur ex voto viri promoti: et ita vir vxori communicat votũ: vt.xxviij.diſ. quia ſunt. De hoc no.in dicto ca. qui vxorem.

Item ex concilio Calcedonẽ.

Non liceat clericis alterius ſecte vxorem accipere.

Quoniam in quibuſdam prouincijs conceſſum eſt lectorib⁹ et pſalmiſtis vxores ducere[a]: conſtituit ſancta ſynodus cuiꝗ ex his non licere accipere ſecte[b] alterius vxorem. Item in Niceno concil.cap.iij.

Nõ habitẽt cũ clericis mulieres, niſi que naturali federe omnẽ ſuſpicionẽ excludũt.

Interdixit per oĩa ſancta ſynodus non epiſcopo, nõ preſbytero, non diacono, non ſubdiacono, non alicui omnino qui in clero eſt, licere ſubintroductam habere mulierẽ: niſi forte aut matrez, aut ſororem[c], aut amitam, aut etiam eas idoneas[d] perſonas que fugiant ſuſpiciones[e].

Item Hierony. Palea.

Hoſpitiolum tuum, aut raro, aut nunꝗ mulierum pedes terant: quia nõ poteſt toto corde cum deo habitare qui feminarum acceſſib⁹ copulatur. Femina conſcientiam ſecum pariter habitantis exurit. Nunꝗ de mulierum formis diſputes. Femine nomen tuum neſciant. Feminam quam bene videris conuerſantem: mente dilige, non corporali frequentia. Si bonum eſt mulierem non tãgere, malum eſt[f] ergo tangere.

Itẽ Greg. in dialogo. lib.iiij.

Pbr vxorẽ ſuã quaſi ſororẽ diligat: et quaſi hoſtem fugiat.

v.ps. a Quoniam. Uxores ducere.i.retinere.

b Secte.j.xxviij.q.j.caue. et ca. non oportet.

Jſtd ca.non opz.po ti⁹ 3di cit: ſed dic ꝙ lo quit in ſpõſali bus de futuro ĝinter tales pñt 3hi vt ibi no. hu.

Interdixit. Hec eſt qnta pars huius diſ. in qua vt clerici facilius contineant, ſupponit Gratianus authoritatem horũ capi.ꝙ clerici debent vitare familiaritatem et cohabitationẽ feminarum extranearum. Jo.de fan.

c Aut ſororem. in quibus nil ſeui criminis exiſtimari fedus naturale permittit: vt ex͂ de coha.cle.c.pe.

d Idoneas. vt vxores ſeruoꝝ ſuorum: vt.lxxxj.diſt. volumus.et ca.cuz omnibus.

e Suſpiciones. q: ſuſpectas mulieres habebãt: vt extra de coha.cleri.ca.j.et.ij.

f Hoſpitiolũ tuũ. Malũ eſt. No.argu.a cõtrarijs.ſi vnum eſt bonũ, reliquũ eſt malũ. fallit in ꝓdigalitate et auaritia. Itẽ duo cõtraria quãdoꝗ inueniunt bona: vt nubere, et nõ nubere: quotidie cõmunicare, et nõ cõmunicare. xxviij.q.j.ſic em̃. et de conſe.diſt.ij.quotidie. et argu. C.de ꝓcu.exigendi.ibi: ſed multo iuſtius fuit.

Cõtraria duo qñꝗ ſunt bona.

Preſbyter. Caſus. Quidã de ꝯſenſu vxoris ſue factus fuit preſbyter: quem Grego. valde commendat: quia etſi eam poſt ſacerdotium diligeret vt ſororem, tamen quo ad carnis officium vitabat vt hoſtem nec appropinquabat ad eam.

Preſbyter quidã ſibi cõmiſſam regebat eccleſiam cum magno timore dñi: qui ex tẽpore accepti ordinis preſbyterã ſuam vt ſororẽ diligens, ſed quaſi hoſtẽ cauens ad ſe propius accedere non ſinebat: eãꝗ ſibi appropinquare nulla occaſione permittebat: ab ea ſibi communionem funditus familiaritatis abſcidit. Preſbyteram[g] vero quã debeamus accipere, Laodicẽſe conciliũ oſtendit dicens.

Vidue vel ſeniores preſbytere appellantur.

Mulieres que apud grecos preſbytere appellantur, apud nos autem vidue aut ſeniores vniuire et matricurie[h] appellantur, in eccleſia tanꝗ ordinatas conſtitui non debere decernimus.

Diſtinctio.xxxiij.

Ecce ꝙ in ſacris ordinib⁹ cõſtituti vxores hr̃e non pñt: vel ſi bigami aliq̃ fuerint inuẽti ad ſacros ordines aſcẽdere nõ valent. Sed queritur[i] ſi quis preter vxorẽ ſuam concubinã habuerit, vtrũ in ſacerdotẽ ꝓmoueri valeat? Tales a ſacris ordinib⁹ authoritate canonuz apoſtoloꝝ prohibẽtur, in quibus ſic ſtatutum legitur.

Secũdis nuptijs poſt bapriſma copulatus, aut cõcubinam habẽs, ad ſacrum ordinẽ conſcendere non valet.

g Preſbyterã. cum qua in minoribus ordinib⁹ contraxerat.

h Mulieres. Et matricurie .i. habentes curam de reb⁹ eccleſie.

Ecce. Hec diſt. diuidit i q̃tuor partes. In pma ponunt.x. impedimẽta q̃ impediũt ꝓmouendos. Secũda ibi: cõmuniter. Tertia ibi: laici. Quarta ibi: ceterũ. Jo.de fan. vj. ps.

Caſus. Concludit Gratianus ex ſupradictis ꝙ i ſacris ordinibus conſtituti vxores non poſſũt habere: nec bigami poſſunt ad ſacros ordines ꝓmoueri. In hac vero.xxxiij.diſt. queritur an ille q̃ preter vxorẽ concubinam habuit, poſſit promoueri? Et reſpondet ꝙ non. Et accipit hic concubina que habet loco vxoris. Additur etiã in hac diſtinctione de arreptitijs, demoniacis, et caducis maxime.

i Sed querit. Hic intitulat.xxxiij. diſt. in qua magiſter oſtendit ꝙ bigami, corpore viciati, vſurarij, publice penitẽtes, luſores, in ſcena ludentes, furioſi, arreptitij, accipientes meretrices in vxores, habentes cõcubinas, nõ poſſunt ꝓmoueri: qñ ꝗ tamen diſpenſatur in concubinarijs.j.eo.cap.vlti. Et nota ꝙ in primis duobus capitu. magiſter accipit concubinam pro vxore quam quis duxit ſine ſolennitate: vt.j.xxxiiij diſt. §.concubinam. ſed Hu. intelligit de vera concubina: quam ſi quis habuit poſt baptiſmum, promoueri.j.ca.j.

Uſurarij et alij multi nõ pñt ꝓmoueri

Ad idẽ.xxxiiij.diſt. fraternitatis. Archi. Idez tenet goſ. ꝓut not.